

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY GRODKÓW
NA LATA 2011-2015**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP
2. ZARZĄDZENIE BURMISTRZA W SPRAWIE OPRACOWANIA PROJEKTU GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY GRODKÓW
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY GRODKÓW
 - 3.1. Położenie geograficzne
 - 3.2. Dane statystyczne
 - 3.2.1. Dane demograficzne
 - 3.2.2. Oświata i wychowanie
 - 3.2.3. Warunki i jakość życia mieszkańców
 - 3.2.4. Analiza zasobów mieszkaniowych Gminy Grodków
4. EDUKACJA PUBLICZNA
 - 4.1. Opis ogólny zagadnienia
 - 4.2. Analiza SWOT
 - 4.3. Cele strategii
5. POMOC SPOŁECZNA I POLITYKA PRORODZINNA
 - 5.1. Sytuacja rodzin i dzieci
 - 5.2. Opis ogólny zagadnienia
 - 5.3. Analiza SWOT
 - 5.4. Diagnoza problemu
 - 5.5. Cele Strategii - działania zmierzające do rozwiązywania problemów społecznych
 - 5.6. Plany perspektywiczne
6. PROBLEM ALKOHOLIZMU I NARKOMANII ORAZ ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ I NAPRAWCZEJ
 - 6.1. Opis ogólny zagadnienia problemu alkoholowego
 - 6.2. Opis ogólny zagadnienia problemu narkomanii
 - 6.3. Analiza problemów alkoholowych i narkomanii na terenie Gminy Grodków
 - 6.3.1. Mapa problemów związana ze spożywaniem napojów alkoholowych i zażywaniem środków psychoaktywnych
 - 6.3.2. Zagrożenia wynikające ze spożywania napojów alkoholowych i zażywania środków Psychoaktywnych
 - 6.3.3. Z wyszczególnionych wyżej problemów alkoholowych wynika potrzeba
 - 6.3.4. Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej.
7. REALIZACJA

1. WSTĘP

Polityka społeczna odgrywa bardzo ważną rolę we współczesnym państwie, z tego względu, że jest przyjętym i realizowanym przez władzę publiczną i organizacje pozarządowe zespołem długofalowych działań na rzecz zaspokojenia potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych. W zakres zainteresowań polityki społecznej wchodzi zagadnienia prawne, polityczne, socjologiczne, ekonomiczne w następujących obszarach: polityka demograficzna i rodzinna, edukacyjna, kulturalna, ochrony zdrowia, mieszkaniowa, zatrudnienia, itd. Polityka społeczna ma wiele celów postawionych przed sobą, wśród nich możemy wyróżnić: bezpieczeństwo socjalne (obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego), inwestycje w człowieka (tworzenie równych szans rozwoju ludzi). Kształcenie młodego pokolenia, ład społeczny (podstawa stabilizacji życia ludzkiego, współpraca w osiąganiu celów, tolerancja różnic między ludźmi), życie rodzinne (powrót do wartości związków między ludźmi i poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych). Polityka społeczna zajmuje się każdą istotną dla organizacji życia publicznego kwestią społeczną, tj. każdym zjawiskiem, które na masową skalę stanowi o braku komfortu życia społecznego i może okazać się dotkliwie dla potencjału osobowego społeczeństwa. Brak zapobiegania narastającym problemom społecznym może prowadzić do upośledzenia poszczególnych środowisk i kategorii ludności (np. marginalizacji) oraz konfliktami zakłócającymi funkcjonowanie społeczeństwa. Polityka społeczna ma duży wpływ na rozwój społeczny w wyniku którego następuje ciągły wzrost pewnych istotnych dla danego społeczeństwa. Dzięki takiej instytucji możemy otrzymać pomoc w każdym względzie społecznego życia. W polityce społecznej obowiązuje zasada inwestowania w człowieka, czemu towarzyszy poszukiwanie indywidualnych sfer zaspokajania potrzeb człowieka. Każdy w dzisiejszych czasach goni za jak najlepszymi warunkami do życia, chce mieć zaspokojone wszystkie potrzeby społeczne, a także nie obawiać się o własną przyszłość. Polityka społeczna ma na celu zapewnienie tego wszystkiego człowiekowi, bardzo skrzętnie wykonuje swoje zadania w tych kryteriach, ale nie zawsze ludzie są z tej polityki zadowoleni. Wiadomo, że na świecie nie będzie całkowitej równości między ludźmi, jedni są bogatsi i mogą sobie pozwolić na więcej, a drudzy są biedniejsi i ledwo wiążą koniec z końcem. Zadaniem polityki społecznej jest zminimalizowanie tych różnic i sprawienie aby biedni mieli co jeść, aby zaspokoiли swoje potrzeby. Nie wszyscy jednak doceniają taką inicjatywę, ludzie są zbyt wygodni i pyszni, aby polegać na kimś obcym, uważają, że sami sobie doskonale poradzą, ale nie zawsze ma to odzwierciedlenie w rzeczywistości. Należy pamiętać, że polityka społeczna jest taką inicjatywą, która ma za zadanie pomóc człowiekowi za wszelką cenę, rozwiązuje przy tym różne problemy społeczne i stara się utrzymać porządek społeczny w kraju, dzięki czemu ludziom będzie się żyło lepiej.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362) nałożyła na gminy opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zaspakajanie podstawowych potrzeb klienta, często bez jego zaangażowania, bardzo często określane jako „dawanie ryby” jest nieefektywne i przynosi krótkotrwałe okresy poprawy sytuacji osób i rodzin. Bardziej wskazaną wydaje się być metoda tzw. „dawania wędki zamiast ryby”, czyli zastępowanie pomocy w formie zasiłku dostarczaniem narzędzi do zdobywania środków materialnych. Metoda taka zaspakaja podstawowe potrzeby bytowe, ale z wyraźnym zaangażowaniem klienta.

Coraz bardziej popularnym sposobem pomagania jest najtrudniejszy, rzadko stosowany w Ośrodkach Pomocy Społecznej, sposób tzw. „nauka produkowania wędki”. Oznacza to kształcenie zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. W rozwiązywaniu problemów społecznych ta metoda wydaje się być najbardziej efektywna.

Często się zastanawiamy od czego rozpocząć rozwiązywanie problemów społecznych. Podstawowym obszarem działań pomocowych powinno być zadbanie o miejsce przebywania, czyli „budownictwo socjalne”. Jeżeli nasz klient ma gdzie mieszkać, warto w dalszej kolejności zadbać, by był zdrowy, czyli „ochrona zdrowia”. Dalej należy stworzyć warunki do kształcenia, czyli „edukacja publiczna”. Gdy mimo to klient nie radzi sobie z problemami, należy udzielić pomocy socjalnej i materialnej, czyli „pomoc społeczna”. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy. Jest to najczęściej spowodowane nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) w zastępstwie lub z braku umiejętności korzystania z pomocy. Takie zachowania blokują nawet najbardziej profesjonalną pomoc w obszarach społecznych. Niezbędna jest fachowa, zintegrowana pomoc psychologiczna i terapeutyczna, czyli obszar „rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii”.

Reasumując Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zająć się działaniem w obszarach:

- budownictwo socjalne,
- ochrona zdrowia,
- edukacja publiczna,
- pomoc społeczna i polityka prorodzinna
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Mieszkaniec „z problemami” czujący wsparcie poprzez skuteczne działania w tych obszarach będzie z motywowany do życia społecznego, z adekwatnym poczuciem wartości, będzie dążył do integracji z otoczeniem społecznym i przyrodniczym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna być wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystywania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Społeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu ZARZĄDZANIA polityką społeczną.

2. ZARZĄDZENIE BURMISTRZA

Zarządzenie BR.0151/12/11

Burmistrza Grodkowa

z dnia 24 stycznia 2011 roku.

w sprawie opracowania projektu gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Grodków.

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz w związku z art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. Powołuje się Zespół do opracowania projektu gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Grodków, zwany dalej „Zespołem” w składzie:
 - 1) Andrzej Romian – Sekretarz gminy – Przewodniczący Zespołu
 - 2) Agnieszka Pelc –z-ca Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodkowie – Sekretarz Zespołu
 - 3) Zdzisław Pałka – Dyrektor Gminnego Zarządu Szkół i Przedszkoli w Grodkowie –członek Zespołu
 - 4) Arkadiusz Broda – Kierownik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska – członek Zespołu
 - 5) Barbara Knap – Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2. Pracą Zespołu kieruje Przewodniczący, który zwołuje oraz przewodniczy posiedzeniom Zespołu.
3. Z posiedzenia zespołu sporządza się protokół, który podpisują przewodniczący i sekretarz zespołu.

§ 2

1. Formy pracy zespołu to:

- 1) posiedzenia Zespołu
- 2) opracowania monograficzne członków zespołu dotyczące poszczególnych zagadnień składających się na gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Grodków zwana dalej „Strategią”.

2. W trakcie posiedzeń Zespołu odbywa się:

- 1) ustalenie zadań dla poszczególnych członków Zespołu związanych z opracowaniem Strategii,
- 2) przedstawienie i omówienie monografii, o której mowa w § ust.1 pkt 2,
- 3) opracowanie projektu Strategii

§ 3

1. Zadaniem Zespołu jest opracowanie projektu Strategii, w ramach której uwzględnia się programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.
2. Strategia będzie dotyczyła okresu 2011-2015.

§ 4

Zespół ulega rozwiązaniu z chwilą podjęcia przez Radę Miejską w Grodkowie, uchwały w sprawie ustalenia Strategii.

§ 5

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Burmistrz Grodkowa
/-/ Marek Antoniewicz

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY GRODKÓW

3.1 Położenie geograficzne

Gmina Grodków jest gminą miejsko – wiejską położoną w zachodniej części województwa opolskiego w powiecie brzeskim. Geograficznie leży ona na Równinie Grodkowskiej po lewej stronie Nysy Kłodzkiej w odległości około 50 km od Opola oraz Wrocławia w odległości 40 km od granicy z Czechami. Od południa graniczy z gminami: Kamiennik, Pakosławice, Skoroszyce, od wschodu z gminą Niemodlin, od północy z gminą Olszanka. Zachodnia granica stanowi w części granicę z województwem dolnośląskim. Leży przy trasie Wrocław – Nysa - Głucholazy, w odległości ok. 8 km od odcinka autostrady A-4 Katowice-Wrocław.

Teren gminy o powierzchni 286,39 km².(32.67% powierzchni powiatu brzeskiego), zamieszkuje 19829 osób, tj. 69,23 osób/km² (stan na dzień 31.12.2010r). pod względem zaludnienia (dane na 2009r.) gmina zajmowała 23 miejsce w województwie. Pod względem administracyjnym Gmina Grodków składa się z 35 Sołectw i Osiedla Półwiesek. W skład sołectw wchodzi:

Baków, Bogdanów, Gałazczyce, Gierów, Głębocko, Gnojna, Gola Grodkowska, Jaszów, Jeszkotle, Jędrzejów, Kobiela, Kolnica, Kopice, Lipowa, Lubcz, Mikołajowa, Młodoszowice, Nowa Wieś Mała, Osiek Grodkowski, Polana, Przylesie Dolne, Rogów, Starowice Dolne, Strzegów, Sulisław, Tarnów Grodkowski, Wierzbnik, Wierzbną, Więcmierzyce, Wojślaw, Wojnowiczki, Wójtowice, Zielonkowice, Żarów, Żelazna.

3.2 Dane statystyczne

3.2.1 Dane demograficzne

Struktura demograficzna ludności i analiza rozwoju zaludnienia zarówno w przeszłości, teraźniejszości jak i w przyszłości stanowi podstawę budowy prognozy potrzeb społecznych, na których opierać się będzie polityka rozwoju Gminy. Procesy demograficzne decydują o dynamice rozwoju oraz o skali potrzeb w sferze rynku pracy, mieszkań i całej grupy inwestycji demograficznych.

Dane na koniec 2010 roku

(Ewidencja Ludności –Wydział Spraw Obywatelskich)

Przedział wiekowy	GRODKÓW			SOLECTWA GMINY			RAZEM GMINA		
	Razem	K	M	Razem	K	M	K	M	RAZEM
0-15	1271	649	622	1909	894	1015	1543	1637	3180
16-19	386	204	182	607	308	299	512	481	993
20-60	5859	2883		6854	3086		5969		12713
20-65			2976			3768		6744	

Pow.60		1003			1089		2092		
Pow. 65	1379		376	1564		475		851	2943
RAZEM:	8895	4739	4156	10934	5377	5585	10116	9713	19829

Wyszczególnienie (w latach)	2008	2009	2010
Liczba ludności (na koniec roku)	19 853	19 840	19 829
Urodzenia	240	255	232
Zgony	210	208	207

Gmina Grodków posiada dobrą strukturę wieku zamieszkującej ją ludności (dane na koniec 2010 roku). Przy 20 % udziale grupy w wieku przedprodukcyjnym (0-19 lat) i wieku produkcyjnym 63 %, udział ludności w wieku poprodukcyjnym, pomimo ogólnie starzejącego się społeczeństwa wynosi niespełna 15 %.

Ludność w wieku poprodukcyjnym - 2 943 osób, w mieście 1 379, na wsi 1 564.

Ogólna liczba mieszkańców gminy Grodków systematycznie maleje. Są to procesy zachodzące w województwie opolskim jak również w całym kraju.

Prognoza -- zestawienie ogólnej tendencji demograficznej – dla województwa opolskiego obrazuje poniższa tabela. Podstawą obliczeń był stan ludności według płci, wieku i województw w dniu 31.12.2007 r., w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 31.XII.2007 r. (analiza GUS)

Ruch naturalny i migracyjny ludności w latach 2008-2035

Opolskie

Rok	Ludność na 31 XII	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały		Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odływ	Imigracja	Emigracja
2008	1 032 591	9 066	10 211	11 906	12 750	1 077	3 573
2009	1 028 079	9 166	10 330	12 090	12 947	1 269	3 778
2010	1 023 314	9 226	10 448	12 275	13 145	1 408	4 084
2011	1 018 483	9 246	10 563	12 390	13 268	1 462	4 084
2012	1 013 608	9 225	10 673	12 435	13 317	1 539	4 084
2013	1 009 002	9 169	10 780	12 205	13 071	1 639	3 778
2014	1 004 209	9 081	10 878	11 975	12 824	1 639	3 778
2015	999 670	8 962	10 970	11 745	12 578	1 731	3 431
2016	995 009	8 814	11 052	11 515	12 330	1 816	3 431
2017	990 643	8 644	11 126	11 054	11 838	2 000	3 094
2018	986 414	8 457	11 190	10 363	11 098	2 000	2 757
2019	982 158	8 257	11 243	9 903	10 605	2 185	2 757
2020	978 498	8 048	11 292	9 672	10 358	2 308	2 042
2021	974 579	7 832	11 334	9 672	10 358	2 308	2 042

2022	970 405	7 609	11 368	9 672	10 358	2 308	2 042
2023	965 951	7 382	11 398	9 672	10 358	2 308	2 042
2024	961 265	7 156	11 427	9 672	10 358	2 308	2 042
2025	956 326	6 935	11 454	9 672	10 358	2 308	2 042
2026	951 159	6 724	11 482	9 672	10 358	2 308	2 042
2027	945 746	6 529	11 509	9 672	10 358	2 308	2 042
2028	940 145	6 354	11 537	9 672	10 358	2 308	2 042
2029	934 368	6 203	11 567	9 672	10 358	2 308	2 042
2030	928 427	6 079	11 598	9 672	10 358	2 308	2 042
2031	922 348	5 983	11 638	9 672	10 358	2 308	2 042
2032	916 155	5 915	11 685	9 672	10 358	2 308	2 042
2033	909 871	5 871	11 738	9 672	10 358	2 308	2 042
2034	903 502	5 849	11 794	9 672	10 358	2 308	2 042
2035	897 090	5 846	11 851	9 672	10 358	2 308	2 042

Zjawisko to spowodowane jest przede wszystkim ujemnym przyrostem naturalnym. W przypadku Gminy Grodków dodatkowo emigracją mieszkańców do większych ośrodków (Wrocław, Opole, inne) lub za granicę RP. Ruch ten związany jest głównie ze zjawiskami zachodzącymi na lokalnym rynku pracy, a w szczególności ze spadkiem ilości osób zatrudnionych w poszczególnych działach gospodarki, w ostatnim okresie wynikającym przede wszystkim z kryzysu finansowego.

3.2.2. Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Grodków funkcjonują:

- 3 przedszkola,
- 6 szkół podstawowych z 5 oddziałami przedszkolnymi
- 3 gimnazja
- Gminny Zarząd Szkół i Przedszkoli (GZSziP) w Grodkowie.

Obsługa finansowo-księgową prowadzona jest w formie scentralizowanej przez Gminny Zarząd Szkół i Przedszkoli. Usługą edukacyjną objętych jest 1811, z czego w gimnazjach w 29 oddziałach uczy się 706 uczniów, w szkołach podstawowych w 55 oddziałach uczy się 1105 uczniów, a opieką przedszkolną objętych jest 641, z czego w przedszkolach w 16 oddziałach jest 386 dzieci, a w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych w 11 oddziałach jest 255 dzieci.

Ogółem do placówek dojeżdża 1031 dzieci. Za sprawne funkcjonowanie dowozów odpowiedzialny jest Dyrektor GZSziP w Grodkowie. Obecnie posiadamy 8 autobusów szkolnych oraz jednego bus-a. Zatrudnionych jest 8 kierowców i 7 opiekunów, którzy sprawują opiekę podczas dowozów.

Publiczne Przedszkola

l.p.	Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci dowożonych	Liczba zatrudnionych /liczba etatów	
					Nauczyciele	obsługa
1	PP Nr 2 Grodków	310	13	2	22/22	22/20,5
2	PP Kopice	52	2	5	4/3,18	5/3,44
3	PP Wierzbnik	24	1	12	2/2,18	3/2,29
	Razem	386	16	19	28/27,36	30/26,23

Publiczne Szkoły Podstawowe

l.p.	Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci dowożonych	Nauczyciele		Adm.+obsługa	
					l. osób	l. etatów	l. osób	l. etatów
1	PSP Nr 3 Grodków	533	22	39	45	45,22	14	14,75
2	PSP Jędrzejów	191	10	165	25	24,35	10	11,75
3	PSP Lipowa	140	6	116	14	12,12	11	10,00
4	PSP Kolnica	82	5	55	10	8,92	9	8,92
5	PSP Gnojna	79	6	47	13	12,56	5	4,25
6	PSP Kopice	80	6	41	14	13,56	4	2,75
	Razem	1105	55	463	121	116,73	53	52,42

Oddziały Przedszkolne przy szkołach podstawowych

l.p.	Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci dowożonych	Liczba zatrudnionych nauczycieli	
					l. osób	l. etatów
1	OP Nr 3 Grodków	24	1	2	3	2,00
2	OP Jędrzejów	75	3	65	3	3,00
3	OP Lipowa	51	2	40	3	2,00
4	OP Kolnica	57	3	13	3	3,00
5	OP Gnojna	48	2	8	4	2,38
	Razem	255	11	128	16	12,58

Gimnazja Publiczne

l.p.	Nazwa placówki	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci dowożonych	Nauczyciele		Adm. Obsł.	
					l.osób	l.etatów	l.osób	l.etatów
1	GP Nr 1 Grodków	358	15	104	33	36,90	12	11,25
2	GP Nr 2 Grodków	258	10	243	24	26,06	8	7,75
3	GP Jędrzejów	90	4	74	9	9,14	-	-
	Razem	706	29	421	66	72,10	20	19,00

3.2.3. Warunki i jakość życia mieszkańców

Szczególnie ważnym aspektem zachodzących przemian społecznych i gospodarczych na terenie Gminy Grodków jest zjawisko bezrobocia.

Grodkowski rynek pracy charakteryzuje się spadającą liczbą zatrudnionych oraz niską podażą nowych miejsc pracy, której wyrazem jest spadkowa tendencja przeciętnego zatrudnienia w

sektorze przedsiębiorstw, utrzymująca się od kilku lat. Konsekwencją tej sytuacji jest wzrost liczby bezrobotnych.

Mieszkańcy Gminy Grodków znajdują zatrudnienie w miejscowych gospodarstwach rolnych, instytucjach użyteczności publicznej, zakładach pracy oraz firmach usługowych. Duża grupa mieszkańców dojeżdża do pracy do Opola, Wrocławia, Oławy i Skarbimierza.

Gmina nie prowadzi statystyki zatrudnienia. Dane dotyczące bezrobocia otrzymujemy z Powiatowego Urzędu Pracy w Brzegu. W 2010 roku ilość bezrobotnych w Gminie Grodków w poszczególnych miesiącach kształtowała się w granicach od 1433 do 1754 osób. Na dzień 31 grudnia 2010 roku liczba bezrobotnych wynosiła 1621 osób (687 osób w mieście, 934 w sołectwach).

Dane statystyczne potwierdzają utrzymujące się bezrobocie wśród osób bez zawodu oraz w zawodach: robotnik gospodarczy, sprzedawca, murarz, ekonomista, ślusarz, pracownik biurowy, krawiec, kucharz, robotnik budowlany. Analizując dane trzeba zauważyć, iż absolwenci szkół nadający tytuł zawodowy rejestrują się w pojedynczych przypadkach.

Powiatowy Urząd Pracy w Brzegu z Filią w Grodkowie, działa na rzecz zmniejszenia bezrobocia w Gminie Grodków realizując zadania wynikające z ustawy o Promocji Zatrudnienia i Instytucjach Rynku Pracy, realizacja których, może być finansowana z Funduszu Pracy (FP) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Wykonywanie tego zadania odbywa się poprzez realizowanie:

- staży,
- przygotowań zawodowych,
- prac interwencyjnych,
- robót publicznych,
- dotacji na otwarcie działalności gospodarczej przez bezrobotnego,
- dotacji na utworzenie miejsca pracy przez pracodawcę,
- szkoleń,
- prac społecznie użytecznych,
- ofert pracy nie subsydiowanych (zwykle podjęcia pracy).

Urząd pracy stosuje także pomoc w postaci:

- dodatków aktywizacyjnych dla osób, które posiadają zasilek a podjęły pracę,
- zwrotów kosztów dojazdu do miejsca pracy, odbywania stażu, przygotowania zawodowego czy szkolenia,
- dodatków szkoleniowych dla osób odbywających szkolenie.

Analiza bezrobocia w Gminie Grodków uwzględniająca wyżej opisane problemy wskazuje iż głównymi czynnikami powodującymi bezrobocie są:

- słaba konkurencyjność gminy, brak terenów inwestycyjnych będących własnością gminy, wyrażająca się ograniczonym napływem kapitału zagranicznego i inwestycji prywatnych,

- ujemne migracje ludności,
- problemy makroekonomiczne kraju, kryzys finansów publicznych
- mała elastyczność kształcenia w szkolnictwie średnim i wyższym.

3.2.4 Analiza zasobów mieszkaniowych Gminy Grodków.

Jednym z podstawowych praw człowieka jest prawo do mieszkania. Zły stan mieszkalnictwa w Polsce sprawia, że w ostatnim okresie wiele osób (szczególnie ludzi młodych) nie może skorzystać z tego dobra. Na taki stan, istotny wpływ mają następujące czynniki:

- a) istniejący deficyt mieszkaniowy,
- b) załamanie się w ostatnich latach budownictwa mieszkaniowego,
- c) zły stan techniczny istniejących zasobów mieszkaniowych i związane z tym ogromne potrzeby remontowo-modernizacyjne,
- d) polityka mieszkaniowa państwa,
- e) kryzys finansów publicznych państwa.

W latach 70-tych gmina praktycznie przestała budować budynki mieszkalne skupiając się jedynie na remontach kapitałnych nielicznych budynków ze względu na ich zły stan techniczny.

Na terenie Gminy Grodków występują zasoby mieszkaniowe będące w dyspozycji Spółdzielni Mieszkaniowej, Gminy Grodków, osób fizycznych oraz Zakładów Pracy.

Gmina jest właścicielem mieszkań komunalnych, znajdujących się przede wszystkim w mieście oraz mieszkań po byłym Państwowym Funduszu Ziemi znajdujących się na terenie wiejskim.

Zasoby komunalne to 529 lokali mieszkalnych znajdujących się w 174 budynkach: 113 budynków to wspólnoty mieszkaniowe, natomiast pozostałe 61 stanowią własność Gminy.

Lokale mieszkalne będące własnością Gminy Grodków zlokalizowane są w budynkach w większości wybudowanych przed 1945 rokiem.

Rok	Ilość
Budynki wybudowane do 1945r.	140
Budynki wybudowane od 1945r. do 1970r.	31
Budynki wybudowane po 1970r.	3

Z uwagi na stan techniczny budynków komunalnych konieczne jest przeprowadzenie remontów i modernizacji w takim zakresie, aby można było zapewnić bezpieczne oraz dogodne warunki lokalowe mieszkańcom. W tym celu powinna być przeprowadzona analiza potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali z podziałem na kolejne lata.

Techniczna odnowa zasobów mieszkaniowych przyczyni się do likwidacji substandardu mieszkaniowego, zahamuje proces degradacji budynków mieszkalnych. W celu realizacji w/w założenia niezbędne jest określenie źródeł finansowania, przy uwzględnieniu wpływów z czynszu za lokale mieszkalne, użytkowe, wpływy za najem garaży, reklam i ogródków przydomowych. Nie ulega wątpliwości, że podstawowym źródłem finansowania winny być środki z budżetu gminy.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym Gminy, nałożonym na nią przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. Nr 71, poz. 733). Podstawowym celem polityki mieszkaniowej powinny być działania związane z powiększeniem zasobów mieszkaniowych oraz działania związane z gospodarowaniem istniejącymi zasobami. Nieodzownym elementem zaspokajania potrzeb mieszkaniowych powinny być działania zmierzające do fizycznego powiększania substancji mieszkaniowej gminy, czyli budownictwo mieszkaniowe. Budownictwo mieszkaniowe powinno uwzględniać potrzeby ludności gminy o różnej sytuacji materialnej, a więc mieszkania dla ludzi niezamożnych, wymagających pełnej pomocy gminy oraz mieszkania dla ludzi średniozamożnych, wymagających aktywnej pomocy gminy. Preferowaną formą budownictwa mieszkaniowego powinny być mieszkania czynszowe. Jedną z form realizacji może być przejmowanie budynków użytkowych z przeznaczeniem na mieszkania o czynszu regulowanym lub socjalnym. Do bezinwestycyjnego powiększania zasobu mieszkaniowego mogą się przyczynić prace adaptacyjne, prace związane z rozbudową lub nadbudową lokali.

Trudną sytuację mieszkaniową w zasobach gminy można poprawić stosując odpowiednie działania w kierunku poprawy efektywności gospodarowania istniejącymi zasobami.

4. EDUKACJA PUBLICZNA

4.1. Opis ogólny zagadnienia

Priorytety działań są wynikiem szczegółowych analiz dotyczących oświaty na terenie naszej gminy. Wskazywanie istotnych problemów ma na celu podjęcie określonych działań w wyniku, których sytuacja ulegnie poprawie.

Według oceny władz samorządowych naszej gminy, reorganizacja sieci szkół nie jest kwestią zamkniętą. Należy oczekiwać, że względy demograficzne i ekonomiczne wymogą w przyszłości konieczność dalszych kroków w tym zakresie. Proces dostosowania sieci placówek do realnych potrzeb rozpoczęto na początku lat 90-tych i ma on charakter długotrwały. W ramach tego procesu ukształtowano adekwatnie do potrzeb sieć placówek na terenie naszej gminy.

Uwzględniając aktualnie obowiązujące standardy zasadnym jest aby placówki, które mają realne uzasadnienie funkcjonowania w przyszłości, zostały poddane gruntownym procesom adaptacyjno-remontowym uwzględniającym istnienie hal sportowych boisk wielofunkcyjnych oraz zostały w pełni wyposażone w sprzęt i pomoce naukowe

Zmniejszająca się ciągle liczba placówek oświatowych wymusza jednocześnie na władzach samorządowych konieczność sprawnego organizowania dowozów uczniów z 36 miejscowości naszej gminy do pozostałych szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli.

Nadrzędnym zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa przewożonym uczniom. Z uwagi na organizację dowozów własnymi środkami transportu na władzach samorządowych spoczywa obowiązek stałej troski o bezpieczny przejazd uczniów do i ze szkoły. Należy podkreślić, że w większości pojazdy, którymi realizujemy dowozy są stare, wyeksploatowane, liczące ponad 20 lat. Staramy się je utrzymywać w sprawności technicznej, niemniej jednak konieczna jest ich sukcesywna wymiana na nowe. Ważnym elementem jest także konieczność utworzenia przystanków spełniających określone kryteria.

W związku z utrzymującym się zjawiskiem niżu demograficznego w najbliższych latach ulegnie znaczącemu zmniejszeniu liczba zatrudnionych nauczycieli. Osoby, które mają stosunkowo niewielki staż pracy zmuszone są do podnoszenia swoich kwalifikacji.

Wejście Polski do Unii Europejskiej, jako państwa zdolnego do konkurencji gospodarczej i intelektualnej, wymaga szybkiego nadrobienia zaległości w rozwoju cywilizacyjnym. Ze względu na dużą różnicę w poziomie wykształcenia ludności w porównaniu również do krajów Unii Europejskiej, koniecznym staje się podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa.

Stanowi to wyzwanie dla samorządów. Niezbędnym jest :

- doposażenie placówek w nowoczesny sprzęt i pomoce naukowe,
- podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej,
- znajomość języków obcych dzieci, młodzieży oraz kadry pedagogicznej,
- możliwość dostępu do nowoczesnych technologii ze szczególnym uwzględnieniem informatyki,
- zmiana postaw i zachowań kadry pedagogicznej jak i rodziców względem nowych wyzwań współczesnego świata (szkolenia, warsztaty, konferencje),
- uczestnictwo w międzynarodowych programach wymiany młodzieży.

Poprzez systematyczne działania organu prowadzącego, szkół, akcji społeczności lokalnych oraz realizację programów rządowych i unijnych wiele zaległości będzie nadrabianych.

4.2. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - znajomość środowiska uczniów przez nauczycieli, - szybka wykrywalność patologii - możliwość szybkiego kontaktu na linii nauczyciel-rodzic, 	<ul style="list-style-type: none"> - duże rozproszenie terytorialne społeczności uczniowskiej - ograniczona możliwość prowadzenia różnych form działalności pozalekcyjnych , - zubożenie społeczności lokalnej - niska świadomość rodziców.
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z rodzicami, - dobrze zorganizowany system wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, - organizacja różnych form zajęć w okresie przerw wakacyjnych i feeryjnych. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca ze specjalistami, tworzenie punktów konsultacyjnych, - tworzenie kół zainteresowań, - tworzenie ścieżek edukacyjnych w szkołach pod kątem przeciwdziałania patologiom. <p>Informowanie na temat łatwości uzależnienia, płynących z niego zagrożeń, wpływu alkoholu, papierosów i narkotyków na organizm,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kontrola rynku napojami alkoholowymi, zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim; - działalność świetlic socjoterapeutycznych, - stworzenie systemu stypendialnego dla dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> - przyzwolenie społeczne na spożywanie przez nieletnich papierosów i alkoholu, - niskie zainteresowanie części rodziców problemem spędzania wolnego czasu przez ich dzieci, - znaczny stopień ubóstwa społeczeństwa, - bezrobocie, - narastająca agresja wśród dzieci, - brak świadomości perspektyw rozwoju poprzez naukę - przechodzenie młodzieży z małych środowisk w środowiska większe (szkoły ponadgimnazjalne)

4.3. Cele strategii

CEL GŁÓWNY

Świadome i aktywne społeczeństwo, kapitał ludzki oparty na wiedzy.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- nowoczesny system oświaty oparty o najnowsze technologie,
- dostępność bogatej oferty edukacyjnej,
- bezpieczeństwo,
- wyrównywanie szans rozwojowych.

DZIAŁANIA

- Modernizacja bazy oświatowej i placówek kulturotwórczych,
- Dopuszczenie szkół w nowoczesny sprzęt, pomoce oraz środki dydaktyczne,
- Umożliwienie dostępu do usług edukacyjnych różnych grup społecznych,
- Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- Organizowanie różnych form wypoczynku dzieciom i młodzieży,
- Przygotowanie i realizacja oferty edukacyjnej dla rodziców i osób starszych,
- Doskonalenie kadry pedagogicznej uwzględniające nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe społeczności lokalnej,
- Budowa wielofunkcyjnych boisk sportowych oraz sal sportowych na terenach wiejskich,

- Budowa krytej pływalni,
- Zakup nowych autobusów.

5. POMOC SPOŁECZNA I POLITYKA PRORODZINNA

5.1. Sytuacja rodzin i dzieci

Rodzina stanowi podstawowe i niezastąpione środowisko w którym rodzą się i wychowują następne pokolenia. Wypełniając swoją funkcję, zwłaszcza wychowawczą rodzina wpływa na „jakość” młodego pokolenia, jego rozwój emocjonalny i intelektualny.

Przedmiotem diagnozy są poszczególne i charakterystyczne dla różnych grup społecznych problemy o najwyższym stopniu dolegliwości takie, jak np. bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, samotne wychowywanie dzieci, starość, uzależnienie, przemoc, które wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom krytycznym w życiu jednostek i rodzin, poprawy ich warunków bytowych, oraz wyrównywania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej.

Ogólna charakterystyka rodzin objętych systemem pomocy społecznej w latach 2006-2009 została zamieszczona w poniższych tabelach.

POWODY PRYZNANIA POMOCY I – XII 2006 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI*	
UBÓSTWO	573	342	2 060
SIEROCTWO	2	1	6
BEZDOMNOŚĆ	10	6	10
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	171	86	944
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	135	78	790
BEZROBOCIE	507	342	1 852
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	241	157	708
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	223	136	618
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK- WYCH. I PROWADZENIA GOSP. DOMOWEGO-OGÓŁEM	107	74	382
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	62	34	207
RODZINY WIELODZIETNE	2	2	12
PRZEMOC W RODZINIE	6	4	28
ALKOHOLIZM	65	42	177
NARKOMANIA	1	0	3
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	12	7	7
ZDARZENIE LOSOWA	1	1	7

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI*	
SYTUACJA KRYZYSOWA	1	0	1
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

POWODY PRYZNANIA POMOCY I – XII 2007 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI*	
UBÓSTWO	949	315	1 702
SIEROCTWO	2	2	3
BEZDOMNOŚĆ	11	4	13
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	166	119	876
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	114	83	657
BEZROBOCIE	433	287	1 516
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	254	127	714
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	245	116	665
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK - WYCH I PROWADZENIA GOSP. DOMOWEGO -OGÓŁEM	116	54	436
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	113	53	416
RODZINY WIELODZIETNE	3	1	20
PRZEMOC W RODZINIE	11	8	38
ALKOHOLIZM	90	52	248
NARKOMANIA	1	0	3
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	12	5	25
ZDARZENIE LOSOWA	6	6	21
SYTUACJA KRYZYSOWA	3	3	14
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	4	4	15

POWODY PRYZNANIA POMOCY I – XII 2008 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI*	
UBÓSTWO	415	262	1 387
SIEROCTWO	4	3	7
BEZDOMNOŚĆ	7	4	7
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	146	105	756
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	90	67	520
BEZROBOCIE	328	224	1 148

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI*	
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	199	98	539
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	230	99	569
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK. – WYCH. I PROWADZENIA GOSP. DOMOWEG-OGÓŁEM	104	49	397
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	98	45	370
RODZINY WIELODZIETNE	4	3	25
PRZEMOC W RODZINIE	12	9	42
ALKOHOLIZM	73	40	199
NARKOMANIA	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	9	3	26
ZDARZENIE LOSOWA	3	3	14
SYTUACJA KRYZYSOWA	2	2	9
KLĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0

POWODY PRYZNANIA POMOCY I – XII 2009 r.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI*	
UBÓSTWO	390	243	1 263
SIEROCTWO	5	5	8
BEZDOMNOŚĆ	14	9	14
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	127	96	661
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	84	63	475
BEZROBOCIE	330	221	1 101
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	203	111	549
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	236	107	584
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.– WYCH.I PROWADZENIA GOSP. DOMOWEGO-OGÓŁEM	96	47	371
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	87	42	342
RODZINY WIELODZIETNE	4	3	20
PRZEMOC W RODZINIE	9	7	32
ALKOHOLIZM	76	46	195
NARKOMANIA	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	13	8	22
ZDARZENIE LOSOWA	6	5	22
SYTUACJA KRYZYSOWA	1	1	1

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym: NA WSI*	
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	58	58	161

Niezależnie od wymienionych powodów udzielania pomocy na szczeblu Gminy, corocznie prowadzona jest akcja dożywiania dla dzieci w Szkołach Podstawowych i Gimnazjach.

Forma pomocy	2006	2007	2008	2009
Gorący posiłek	606	466	397	338
Zasiłek pieniężny	1039	953	661	756
Ogółem	1645	1419	1058	1094

Program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” wszystkim uczniom korzystającym z Programu zapewniane były przede wszystkim gorące posiłki. Dodatkowo kilku dzieciom przyznane były drugie śniadania w formie drożdżówek lub kanapek z mlekiem lub herbatą.

Rok	2006	2007	2008	2009
Ilość uczniów, którym przyznano posiłek w formie drożdżówek, kanapek	0	5	7	4

W latach 2006-2009 udział procentowy wydatków na realizację Programu w stosunku do ogółu świadczeń z zakresu opieki społecznej kształtował się następująco:

Rok	Świadczenia ogółem	Program dożywiania	%
2006	2.294.374,95	270.081,50	11,77
2007	1.954.424,78	271.862,35	13,91
2008	1.825.806,42	220.529,85	12,08
2009	1.959.481,53	213.605,20	10,90

5.2. Opis ogólny zagadnienia

Podjęmowanie działania lokalnej polityki socjalnej w oparciu o art. 17 ustawy o pomocy społecznej mają na celu umożliwienie przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych konkretnych grup najbardziej zagrożonych ze względu na niekorzystną sytuację społeczną lub osobistą, krótkotrwałą lub długotrwałą, jednorazową lub powtarzającą się, a w szczególności grup z tak zwanego ryzyka socjalnego.

Wśród przyczyn niekorzystnych sytuacji wymienia się:

- rozległe i długotrwałe bezrobocie,
- rozluźnienie struktury rodziny (więzów rodzinnych),
- gwałtowne zerwanie z wcześniej uznawanymi zasadami i normami "ludzie zagubieni",
- nadużywanie środków uzależniających (alkohol, narkotyki),
- niepełnosprawność i osoby upośledzone umysłowo lub chore psychicznie, w tym samotne.

Działania te koncentrują się w sposób szczególny na niekonwencjonalnych formach pomocy w ramach pracy socjalnej na rzecz różnych kategorii środowisk społecznych.

5.3. Analiza SWOT

MOCNE I SŁABE STRONY

Występowanie i nasilenie problemów społecznych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój węzła przy autostradzie- zatrudnienie bezrobotnych, prace przy renowacji miasta 2. Zwiększenie szkoleń do uzyskania nowego atrakcyjnego zawodu 3. Punkt Konsultacyjny- rozwiązywanie problemów związanych z przemocą i problemem alkoholowy w rodzinie 4. Praca socjalna prowadzona kompleksowo- interwencje w trudnych sytuacjach życiowych 5. Profilaktyka- klub AA, grupy wsparcia dla dzieci, programy profilaktyczne w szkołach 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezrobocie - brak miejsc pracy 2. Zmniejszona ilość środków na aktywne formy likwidacji bezrobocia 3. Brak wykształcenia osób bezrobotnych 4. Brak ośrodka interwencji kryzysowej 5. Brak wolontariuszy 6. Zmniejszanie się środków na realizację programów profilaktycznych 7. Brak środków finansowych na rozszerzenie godz. pracy terapii odwykowej w Poradni Odwykowej 8. Brak środków finansowych na zatrudnienie terapeuty uzależnień od narkotyków

Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rehabilitacja w miejscu zamieszkania 2. Warsztaty Terapii Zajęciowej 3. Domy Pomocy Społecznej 4. Stacji Opieki „Caritas”- usługi medyczno- pielęgniarские 5. Grupy samopomocowe dla rodzin osób niepełnosprawnych 6. Zaangażowanie organizacji pozarządowych w rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych (Grodzkowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół, ZHP) 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak oddziałów integracyjnych w szkołach - Brak mieszkań chronionych - Brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych - Słabo rozwinięty wolontariat - Bariery architektoniczne w mieście i na terenie miejscowości wiejskich

Poziom zaspokajania potrzeb (biologicznych) uznanych za podstawowe

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc finansowa dla osób i rodzin znajdujących się w bardzo trudnej sytuacji życiowej 2. Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach- finansowanie z różnych źródeł 3. Dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych- dodatki mieszkaniowe 4. Pozyskiwanie miejsc na kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży 5. „Grupy wsparcia” dla dzieci w szkołach 6. Praca socjalna- poradnictwo psychologiczne, prawne, pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych, interwencje w sytuacjach kryzysowych np. przemoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczone środki finansowe na pomoc fakultatywną • Ograniczone możliwości finansowe na finansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i letnich • Zła kondycja socjalno bytowa rodzin- bezrobocie.

Organizacje pozarządowe

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stowarzyszenie CARITAS- pomoc w naturze- żywność, odzież, sprzęt domowy itp. 2. Związek Harcerstwa Polskiego- organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży 3. Grodkowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół- wsparcie psychologiczne, grupy samopomocy, pomoc w załatwianiu różnych trudnych spraw 4. Polski Czerwony Krzyż- Zarząd Rejonowy- paczki żywnościowe, opłata obiadów dzieciom w szkole 5. Gminna Rada Kobiet 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczona ilość środków finansowych na finansowanie działalności organizacji pozarządowych- mniej skuteczne działania. 2. Finanse uzyskiwane głównie ze zbiórek, loterii, od sponsorów 3. Zmniejszająca się liczba sponsorów

Rozwój kadr pomocy społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Posiadanie przez pracowników wymaganego wykształcenia odpowiednio do wykonywanego zawodu2. Regularne podnoszenie kwalifikacji przez pracowników	<ol style="list-style-type: none">1. Ilość pracowników socjalnych wykonujących pracę w środowisku, bezpośrednio w rodzinie nie odpowiada ustawowym normom tj. 2 000 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego2. Brak środków na dofinansowanie w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników socjalnych i kadry pomocniczych3. Niskie wynagrodzenia w stosunku do ciężaru wykonywanego zawodu4. Obciążenie dodatkowymi zadaniami pracowników socjalnych5. Zmiana lokalu Ośrodka Pomocy Społecznej, który będzie dostosowany dla klientów OPS m. in: niepełnosprawnych oraz w wieku poprodukcyjnym.

ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

Występowanie problemów społecznych.

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none">1. Prowadzenie robót publicznych, interwencyjnych i inwestycyjnych-zatrudnianie osób bezrobotnych-klientów pomocy społecznej2. Przyjmowanie absolwentów na staż3. Kształcenie młodzieży	<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost bezrobocia2. Migracja ludzi młodych i wykształconych3. Zbyt mała liczba miejsc pracy

Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none">6. Rozwój bazy rehabilitacyjnej, WTZ, domy pomocy społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób niepełnosprawnych7. Turnusy rehabilitacyjne8. Stacja Opieki „CARITAS”- usługi pielęgniarsko- medyczne	<ol style="list-style-type: none">4. Brak miejsc pracy chronionej5. Zubożenie rodzin w związku z wystąpieniem niepełnosprawności6. Ograniczone środki na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych

Poziom zaspokajania potrzeb (biologicznych) uznanych za podstawowe

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
Kontynuacja dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach	Zmniejszenie dostępności do świadczeń w związku z ograniczaniem środków finansowych na pomoc społeczną

Rozwój kadr pomocy społecznej

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none">1. Dobrze przygotowana, profesjonalna kadra2. Możliwość systematycznego podnoszenia kwalifikacji pracowników socjalnych i pozostałej kadry pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none">• Stagnacja i niskie zarobki• Obciążone stanowiska pracy• Dużo dokumentacji, mało czasu na pracę socjalną

5.4. Diagnoza problemu

Przeciwdziałanie ubóstwu i kompensowanie braków z tym związanych jest niezwykle trudne. Wcześniej postawiona diagnoza w zakresie danej problematyki i zastosowana profilaktyka jest bardziej opłacalna niż usuwanie zaistniałych negatywnych skutków.

Z diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Grodków dokonanej na podstawie rozeznania środowiskowego pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodkowie oraz przeprowadzonej analizy SWOT wynika, że głównymi problemami pomocy społecznej na naszym terenie są: bezradność w rozwiązywaniu własnych problemów, wysokie bezrobocie, modelowanie dysfunkcji społecznych, problemy związane z nadużywaniem alkoholu zbyt mała ilość kadry pomocy społecznej (pracowników socjalnych) pracującej z osobami mającymi problemy, brak współdziałania instytucji zajmujących się pomocniczością.

Różnorodny splot sytuacji życiowych jest wynikiem:

- 1) bezrobocia,
- 2) wielodzietności,
- 3) samotnego macierzyństwa i ojcostwa,
- 4) bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- 5) długotrwałej choroby i niepełnosprawność (schorzenia somatyczne i psychiczne),
- 6) przejawów patologii społecznej - głównie zespoły uzależnień, których wynikiem może być np. przemoc, wykluczenie społeczne,
- 7) podeszłego wieku (ograniczenie fizyczne i psychiczne).

Wymienione sytuacje nie występują odrębnie, lecz często połączone, sprzyjając bezradności, brakowi mobilności i motywacji, a co za tym idzie poczuciu braku wyjścia z trudnej sytuacji życiowej- tzw. bariery materialne i psychiczne.

Każda podjęta wobec tych grup działalność jest tym skuteczniejsza im więcej grup wyprowadza się na drogę do samodzielności.

5.5. Cele Strategii - działania zmierzające do rozwiązywania problemów społecznych

CEL GŁÓWNY

Budowa profesjonalnej pomocy społecznej, zmieniającej świadomość społeczną, zmieniającej jakość życia lokalnej społeczności.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej,
- rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych pomocy społecznej,
- budowa infrastruktury pomocy społecznej odpowiadającej potrzebom społeczności lokalnej,
- promocja samorealizacji, przedsiębiorczości,

Poza działaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej podejmowanych jest szereg przedsięwzięć i niekonwencjonalnych form pomocy mających na celu poprawę sytuacji grup społecznych najbardziej zagrożonych, eliminacje, a przynajmniej minimalizowanie istniejących dysfunkcji i problemów społecznych.

W ramach celów szczegółowych proponowane jest m in. :

- utworzenie Centrum Usług Socjalnych, którego podstawowym celem byłoby tworzenie miejsc pracy w oparciu o połączone środki pomocy społecznej, urzędu pracy i dochodów przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- stworzenie grupy wsparcia DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików), telefon zaufania dla osób z problemami przemocy lub alkoholowym,
- stworzenie na terenie Grodkowa „Ośrodka Bezpieczeństwa” dla rodzin dotkniętych problemem przemocy (pomieszczenie, w którym rodzina znajdzie miejsce "schronienie" na przejściowe problemy),
- stworzenie w Grodkowie Klubu Pobytu Dziennego dla osób starszych, w którym osoby w starszym wieku, osoby samotne mogły spędzać czas wolny, w otoczeniu profesjonalnie przygotowanej kadry, która zapewniałaby uczestnikom efektywne i miłe spędzanie czasu
- utworzenie w Grodkowie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych, którego zadaniem byłoby przede wszystkim podtrzymanie i rozwijanie umiejętności użytkowników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia,
- powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego, którego celem będzie stworzenie jednolitego i silnego

frontu oddziałującego zarówno na osobę doznającą jak i stosującą przemoc, oraz spójnego przepływu informacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz pomocy rodzinie.

5.6. Plany perspektywiczne

Przeciwdziałanie ubóstwu i kompensowanie braków z tym związanych jest niezwykle trudne. W stosunku do rodzin wymagane podjęcie kompleksowych działań zwłaszcza z zakresu polityki społecznej.

Wcześniej zastosowana profilaktyka, poprzez realizację różnych programów ma na celu konkretne przeciwdziałania, które są bardziej opłacalne niż usuwanie zaistniałych skutków.

Powinno się oczywiście wspomagać finansowo, lecz słuszniejsza jest koncepcja tworzenia infrastruktury wspomagającej działania np. praca socjalna - czyli pomoc niematerialna pozwalająca na wyjście rodziny z kryzysowej sytuacji o własnych siłach. Wprowadzenie do rodzin "zagrożonych" Asystenta Rodzinnego.

Działania takie w większym stopniu powinny być nakierowane przede wszystkim na klienta z uwzględnieniem maksymalnego zaangażowania klienta w działania samopomocowe.

Szybko postępujące zmiany społeczne, stale rozszerzający się krąg podopiecznych, permanentne zmiany i transformacje potrzeb klientów pomocy społecznej nakładają na instytucje socjalne obowiązek stałego modyfikowania swojej struktury, programów i sposobów działania.

Osoba potrzebująca liczy na kompleksowe załatwienie jej spraw, a dysfunkcje organów współpracujących z pomocą społeczną bądź ich fizyczny brak wpływają na poziom pracy i skuteczność wsparcia np. umieszczania osób przewlekle chorych w ZOL (brak miejsc), ograniczona ilość godz. na usługi opiekuńcze oraz rehabilitacyjne.

Poniżej przedstawiamy propozycję działań, które przyczyniłyby się do niewątpliwiej poprawy jakości życia i bezpieczeństwa społecznego w naszym regionie:

1. Stworzenie, na podstawie ustawy o zatrudnieniu socjalnym, Centrum Usług Socjalnych, którego filozofia zasadza się na twierdzeniu, że lepiej (w efekcie taniej) jest oferować pracę niż rozdawać pieniądze za darmo. Podstawowym jego celem byłoby tworzenie miejsc pracy w oparciu o połączone środki pomocy społecznej, urzędu pracy i dochodów przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ten zakres działania wprowadzany byłby w życie w oparciu o istniejące rozeznane i wielokrotnie sygnalizowane potrzeby społeczne. Istniałaby możliwość zatrudnienia i sprzedawania pracy osobom długotrwale bezrobotnym.

Finansowanie miejsc pracy odbywałoby się w oparciu o środki z Powiatowego Urzędu Pracy, przeznaczone na organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych oraz w części, ze środków przeznaczonych na zasiłki jednorazowe.

Pożądane byłoby w związku z tym by 30- 40 % środków z puli asygnowanej na zasiłki przeznaczone było na aktywne formy pomocy, czyli organizowanie miejsc pracy.

Środki te stanowiłyby fundusz na wypłaty, ubezpieczenia i ewentualnie zakup prostych narzędzi.

Zatrudnienie odbywałoby się na podstawie umowy o pracę na czas określony (wraz z ZUS-em), co dałoby możliwość do przepracowania przynajmniej 6- ciu miesięcy, a w przypadku rezygnacji z pracy lub braku gotowości do jej podjęcia Ośrodek automatycznie posiadałby argument służący za podstawę do nie udzielenia pomocy, bądź jej drastycznego ograniczenia.

2. Do jednych z podstawowych zadań gminy zalicza się zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych jak również członków ich rodzin. Chodzi o rozszerzenie godzin w Poradni Uzależnień, tworzenie grup wsparcia np. DDA AL-ALAN, telefon zaufania.

Telefon zaufania stał się potrzebny, zwłaszcza rodzinom mającym problemy związane z alkoholizmem, wychowywaniem dzieci, rodziny w fazie rozkładu, rodziny w których występują akty przemocy, wykorzystywanie seksualne dzieci, młodzież przeżywająca kryzysy a szukające wsparcia.

Istnieje bardzo duże zapotrzebowanie społeczne na tego rodzaju kontakt. Rodzina, sąsiedzi, ludzie z najbliższego otoczenia, często ofiary przemocy i brutalności osoby uzależnionej szukają wsparcia, możliwości podzielenia się swoimi problemami, zrozumienia oraz często konkretnej pomocy.

Rozmowa telefoniczna może pełnić funkcje swoistej formy pomocy prawnej, psychologicznej, łącznie z podyktowaniem zainteresowanemu zarysu skargi, pisma procesowego, wskazania instytucji pomocnej w danej sprawie. W przypadku osób uzależnionych „telefon zaufania” spełnia ważną rolę, gdyż może stanowić źródło informacji na temat rozwiązywania istniejącego problemu czy grup samopomocowych.

Utworzenie w Grodkowie „telefonu zaufania” dla osób i rodzin znajdujących się w kryzysowej sytuacji jest w chwili obecnej praktycznym sposobem na zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej. Telefon zaufania może pełnić funkcję instytucji pierwszego kontaktu. Kontaktu wygodnego, bo anonimowego. Trzeba bowiem uwzględnić, iż w przypadku problemów natury rodzinnej, mamy do czynienia z ogromnymi barierami psychicznymi, oporami i wstydem szukających wsparcia, a szczególnie ofiar przemocy czy wykorzystywanych seksualnie. Praktykujemy ten rodzaj kontaktu, jako ważny nośnik informacji o rozwiązywaniu problemów, jako źródło wsparcia i formę bezpośredniej

pomocy. „Telefon zaufania” powinien być dostępny dla wszystkich, którzy szukają wsparcia.

3. Innym bardzo ważnym zadaniem wynikającym z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii jest udzielenie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. W tym celu tworzone są na terenie całego kraju schroniska dla bitych kobiet i dzieci- ofiar przemocy.

Czasami konieczne jest czasowe rozdzielanie np. żony i dzieci od „szalejącego” członka rodziny. Znalezienie bezpiecznego „dachu nad głową” pozwala rodzinie przetrwać trudne kryzysowe chwile. W przypadkach, kiedy dzieci, współmałżonek osoby uzależnionej są narażeni na ryzyko krzywd fizycznych i psychicznych konieczne jest doprowadzenie do tego, aby umieścić ich w bezpiecznym miejscu, W niektórych sytuacjach potrzebna jest natychmiastowa pomoc np. w przypadkach stwierdzenia fizycznych uszkodzeń ciała, nadużyć seksualnych, znęcania psychicznego, poważnych zaniedbań, dlatego też stworzenie na terenie Grodkowa „Ośrodka Bezpieczeństwa” dla rodzin z problemem alkoholowym, przemocy w rodzinie jest uzasadnione.

Ośrodek bezpieczeństwa obok spokojnego miejsca do spania powinien zapewniać (w trybie ratunkowym) gorący posiłek, umożliwić wykąpanie się oraz wspomnianą powyżej pomoc w tym terapię i rehabilitację.

„Ośrodek Bezpieczeństwa” to w naszych warunkach - dwupokojowe mieszkanie z kuchnią wyposażoną w kuchenkę, meble kuchenne wraz z niezbędnymi naczyniami oraz łazienkę. W pokojach wyposażonych w tapczany jednoosobowe bądź wersalki, pościel mogłyby przenocować matki z dziećmi zmuszone do ucieczki z domu rodzinnego. Pobyt w Ośrodku uzależniony by był od rodzaju sytuacji w danej rodzinie i mógłby wynosić od jednego do pięciu dni, do czasu wyjaśnienia sprawy. Czas pobytu w Ośrodku dokładnie określałby kontrakt zawarty pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej a poszkodowaną po uprzednim rozpoznaniu problemu. W początkowej fazie tj. w chwili tworzenia Ośrodka Bezpieczeństwa, o środki można aplikować u Pełnomocnika Wojewody, w ramach programu o przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom alkoholowym oraz programu o przeciwdziałaniu narkomanii.

Dalsza działalność - w oparciu o wydzielone środki na pomoc społeczną (zasiłki i pomoc w naturze). W momencie uruchomienia Ośrodka Bezpieczeństwa należałoby zatrudnić 2 osoby w ramach robót publicznych - fundusz płac wraz z pochodnymi refundowany byłby przez Powiatowy Urząd Pracy w Brzegu.

4. Kolejną propozycją jest utworzenie w Grodkowie, Klubu Pobytu Dziennego dla osób starszych. Miejsce to byłoby centrum, w którym osoby w starszym wieku, osoby samotne mogły spędzać czas wolny, w otoczeniu profesjonalnie przygotowanej kadry, która zapewniałaby uczestnikom efektywne i miłe spędzanie czasu. W ramach funkcjonowania Domu (Klubu) odbywałyby się imprezy integracyjne i okolicznościowe, wycieczki krajoznawcze itp. Mógłby działać tzw. Kącik Zainteresowań, która spełniałaby marzenia osób uczestniczących w życiu jednostki np.: Kącik Kanapowy, Klub Tańca Kącik kulinarny W ramach funkcjonowania instytucji rozwijałby się „wolontariat”, szczególnie wśród osób młodszych (uczniów gimnazjów i szkół średnich, harcerzy)

5. Jedną z inicjatyw podejmowanych wspólnie z Grodkowskim Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół jest utworzenie w Grodkowie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych. Podstawowym zadaniem domu byłoby przede wszystkim podtrzymanie i rozwijanie umiejętności użytkowników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia. Użytkownikami tych placówek mogą być osoby przewlekłe psychicznie chore lub głębiej niepełnosprawne intelektualnie oraz osoby z lekką niepełnosprawnością wówczas, gdy oprócz niepełnosprawności intelektualnej występują inne sprzężone zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne.
W Środowiskowym Domu Samopomocy w Grodkowie swoje miejsce powinno znaleźć około 30 osób niepełnosprawnych intelektualnie – upośledzonych umysłowo (osoby niepełnosprawne intelektualnie w stopniu głębokim, umiarkowanym i lekkim - gdy osoba z lekkim stopniem niepełnosprawności ma sprzężone zaburzenie, np. dysfunkcja narządów ruchu, padaczka, autyzm, itp.).
W którym powinny znaleźć się pomieszczenia do prowadzenia terapii zajęciowej np.: pracownia do zajęć z rękodzieła, plastyki, kulinariów, muzyki i pracownia teatralna. Do prowadzenia rehabilitacji i gimnastyki korekcyjnej w grupach, Pokoju dziennego z czytelnia, zaplecza socjalnego oraz terenu który mógłby być wykorzystywany do zajęć rekreacyjnych (miejsc spacerowych, zajęć plenerowych, imprez kulturalnych itp.), a także rehabilitacji w formie hipoterapii.

6. Powołanie i funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych, których zadaniem powinna być jest kompleksowa, efektywna pomoc jednostkom, rodzinom i grupom znajdującym się w trudnych sytuacjach. Zapewnić taką efektywną pomoc można jedynie poprzez współpracę oraz stworzenie wspólnej płaszczyzny dla profesjonalistów różnych instytucji.

W skład zespołów interdyscyplinarnych wejdą przedstawiciele:

- Jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Policji;
- Oświaty;
- Ochrony zdrowia;
- Organizacji pozarządowych;
- Kuratorzy sądowi.

W priorytetowe zadania w/w Zespołów wpisuje się również kompleksowe reagowanie na powzięte przez członków Zespołów Interdyscyplinarnych podejrzenia o stosowaniu przemocy w rodzinie, w tym o krzywdzeniu lub zaniedbywaniu dzieci. Do ich zadań należy także prowadzenie działań profilaktycznych i prewencyjnych, których celem jest zapobieganie niekorzystnym zjawiskom w środowisku.

7. Usytuowanie siedziby Ośrodka Pomocy Społecznej w obiekcie, który będzie dostosowany dla osób niepełnosprawnych oraz osób w wieku poprodukcyjnym. W którym swoje miejsce znajdą (m.in. psycholog, oraz prawnik).

6. PROBLEM ALKOHOLIZMU I NARKOMANII ORAZ ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ I NAPRAWCZEJ

6.1. Opis ogólny zagadnienia problemu alkoholowego

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów tego zjawiska oraz społecznych i ekonomicznych kosztów, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, jak i wpływają na całą populację. W dzisiejszych czasach alkohol towarzyszy różnym okolicznościom – codziennym posiłkom, uroczystościom religijnym i świętom. Powody, dla których ludzie piją, są znacznie bardziej zróżnicowane niż pojedyncze czynniki. Odzwierciedlają różnorodność znaczeń, jakie alkoholowi przypisywano w różnych czasach. Ogólnie rzecz biorąc picie alkoholu można określić jako aktywność społeczną (przynajmniej dla większości pijących), która jest częścią relacji pijących z innymi ludźmi. Trudno się zatem dziwić, że picie jest czynnością o wysoce symbolicznym znaczeniu, wraz ze wszystkimi aspektami – typ alkoholu jaki się pije, czas i miejsce picia, towarzystwo pijących i sposób picia.

Samo ryzykowne picie i upijanie się jest również tematem oczekiwań i interpretacji społecznych, wśród których jest „sposób zachowania się pod wpływem alkoholu”, czyli reakcje ludzi na alkohol i zachowania po nim.

Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, takich jak: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie, dlatego też działania w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej.

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Gminy, z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swoich społeczności oraz o dostępnych zasobach, mogą tym samym przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności. Kluczowym aktem prawnym, na podstawie którego prowadzona jest realizacja wskazanych działań jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalany corocznie przez radę gminy, stanowiący zarazem część strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Grodków.

6.2. Opis ogólny zagadnienia problemu narkomanii

Narkotyki to problem społeczny. Mitem jest, że uzależnienie od nich dotyczy ludzi bezdomnych, mieszkających „na ulicy”, którym w życiu się nie ułożyło. Narkomanem może zostać każdy z nas. Uzależnienie od narkotyków to choroba i jak większość chorób, może dotknąć każdego. Nie jest łatwo rozpoznać, że ktoś ma problem z narkotykami. Osoba uzależniona rzadko otwarcie przyzna się do choroby. Ważne jest aby dostrzec oznaki uzależnienia i potrafić pomóc. Problem używania nielegalnych substancji psychoaktywnych i konsekwencji z tym faktem związanych dotyczy większości społeczeństw. Sposobów radzenia sobie z tym problemem należy poszukiwać przede wszystkim na szczeblu lokalnym ze względu na to, że to lokalnie działające instytucje, osoby czy organizacje pozarządowe są w stanie trafnie określić charakter problemu, jego skalę oraz podjąć adekwatne środki zaradcze.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem narkomanii jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Ustawa ta określa zadania dla organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, w tym również dla samorządu gminy jako zadanie własne realizowane oraz dla szkół wyższych, zakładów opieki zdrowotnej i innych jednostek organizacyjnych działających w dziedzinie ochrony zdrowia, jednostek wojskowych i policji, klubów sportowych, zakładów poprawczych, aresztów śledczych i zakładów karnych, ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, środków masowego przekazu.

W wykonaniu zadań mogą uczestniczyć także organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, kościoły i inne związki wyznaniowe, medyczne, samorządy zawodowe, rodziny osób uzależnionych oraz grupy samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin.

Zadania w w/w zakresie samorząd gminy realizuje na podstawie opracowanego Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii uchwalonego przez Radę Miejską, który stanowi merytoryczne i organizacyjne ramy dla realizacji zadań, ze szczególnym uwzględnieniem wskazanych priorytetów i wynikających celów, i który stanowi zarazem część strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Grodków.

6.3. Analiza problemów alkoholowych i narkomanii na terenie Gminy Grodków.

6.3.1. Mapa problemów związana ze spożywania napojów alkoholowych i zażywaniem środków psychoaktywnych:

- brak wystarczającej liczby specjalistów do pracy w zakresie problemów uzależnień,
- obniżenie wieku inicjacji alkoholowej u dzieci i młodzieży,
- „milcząca zgoda” osób dorosłych na picie alkoholu i spożywanie środków odurzających,
- zwiększenie częstotliwości sięgania po alkohol i środki psychoaktywne przez dzieci i młodzież,
- brak konstruktywnych zachowań osób dorosłych w sytuacjach problemów alkoholowych i narkotykowych dotyczących ich samych i ich rodzin,
- nie przestrzeganie przez niektórych sprzedawców napojów alkoholowych zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, nietrzeźwym, pod zastaw.

6.3.2. Zagrożenia wynikające ze spożywania napojów alkoholowych i zażywania środków psychoaktywnych:

Powtarzające się picie wśród nastolatków, nawet w ilościach nieszkodliwych dla dorosłych może poważnie uszkodzić ich życie i procesy życiowe:

- zaburza zdolność do uczenia się, zapamiętywania i logicznego rozumowania,
- hamuje rozwój emocjonalny i opóźnia dojrzewanie,
- zwiększa ryzyko uzależnienia od alkoholu i nikotyny, oraz sięgania po narkotyki.

Wśród największych zagrożeń wynikających ze spożywania napojów alkoholowych i zażywania środków psychoaktywnych nie tylko osób młodych ale i dorosłych są m.in.:

- wypadki, zachorowania a nawet śmierć,
- konflikt z prawem,
- większe prawdopodobieństwo stania się ofiarą przestępstwa,
- rozluźnienie więzów społecznych i zawodowych,
- zmniejszenie dyscypliny pracy i obniżenie jej jakości,
- utrata pracy,
- obniżenie standardu życia,
- rozpad rodziny.

6.3.3. Z wyszczególnionych wyżej problemów alkoholowych wynika potrzeba:

- w miarę możliwości finansowych i kadrowych poszerzenie oferty edukacyjno-terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych o negatywnych skutkach spożywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych,
- zwiększenia ilości programów edukacyjno-profilaktycznych realizowanych na terenie szkół, włącznie z zaangażowaniem nauczycieli i rodziców,
- rozszerzania oferty alternatywnych metod spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- szkolenia osób do profesjonalnego zajmowania się problemami uzależnień,
- dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi,
- współpraca z instytucjami opiekuńczo-wychowawczymi dla dzieci i młodzieży.

6.3.4. Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest organem kolegialnym, podejmującym czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Komisja motywuje do podjęcia leczenia odwykowego. Kieruje do Poradni Odwykowej, Ośrodków Leczenia Odwykowego oraz na drogę postępowania sądowego.

Dla osób współuzależnionych Komisja proponuje i motywuje do podjęcia terapii w specjalistycznych przychodniach.

W Grodkowie działa Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia. W Poradni oprócz terapii z osobami uzależnionymi, prowadzone są zajęcia z osobami współuzależnionymi oraz z dorosłymi dziećmi alkoholików.

Ponadto w Grodkowie funkcjonuje Punkt Konsultacyjno - Informacyjny, w którym udzielane są m.in. porady prawne i inne związane z problemem uzależnień oraz przemocy domowej.

Ważnym zasobem w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych jest stowarzyszenie abstynenckie "NOWE ŻYCIE" oraz grupa samopomocowa "AA". W poniedziałki oraz w czwartki organizowane są otwarte spotkania oraz mitingi dla osób uzależnionych.

Ważną formą umożliwiającą działalność profilaktyczno-terapeutyczną są świetlice opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Na terenie naszej gminy działa 6 świetlic, w tym: w Grodkowie przy PSP nr 3, w Publicznych Szkołach Podstawowych w Lipowej, Jędrzejowie, Kopicach, Kolnicy i Gnojnej.

Ważnym wsparciem dla prowadzenia działalności profilaktycznej i naprawczej jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grodkowie. W placówce tej pracuje zespół specjalistów, u których można uzyskać pomoc psychologiczną i pedagogiczną.

Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swoich kompetencji prowadzi procedurę „Niebieskiej Karty”. Zajmuje się również udzielaniem pomocy osobom samotnie gospodarującym jak i rodzinom. Pomoc jest udzielana w formie finansowej, tj. wszelkiego rodzaju świadczenia, jak i poza finansowej – praca socjalna. Pomoc pieniężna udzielana jest, gdy spełnione jest kryterium dochodowe oraz występują przesłanki m.in. choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, bezrobocie.

Policja jest instytucją prowadzącą procedurę „Niebieskiej Karty”. Przeprowadza postępowanie przygotowawcze w sprawach o ściganie za czyny kwalifikowane jako znęcanie się fizyczne i moralne. Funkcjonariusze policji zwracają szczególną uwagę na sprzedaż i spożywanie alkoholu nieletnim, oraz spożywanie napojów alkoholowych w miejscach publicznych.

Straż Miejska realizuje m.in. zadania związane z ochroną porządku publicznego np. w zakresie karania mandatem za picie alkoholu w miejscach publicznych.

Ważną rolę w ramach urozmaicenia czasu wolnego dzieciom, młodzieży i dorosłym odgrywają organizacje pozarządowe, działające na terenie naszej gminy. Do najbardziej prężnych należą Związek Harcerstwa Polskiego. Harcerze Hufca inicjują i realizują szereg przedsięwzięć, przede wszystkim wychowawczych, kulturalnych, ekologicznych na rzecz społeczności lokalnej. Ponadto organizacje sportowe takie jak UKS „OLIMP”, Gminne Zrzeszenie LZS oraz Grodkowski Klub Sportowy prowadzą pozalekcyjne zajęcia sportowe, podczas których prowadzone są elementy strategii profilaktycznej (np. osobiste decyzje abstynenckie, przekonania normatywne – „prawdziwy sportowiec prowadzi zdrowy tryb życia, nie pije, nie pali, nie używa narkotyków, sterydów) a także ukazywanie autorytetów promujących wzorzec trzeźwości (trenera, znanych sportowców) i rozwijanie zainteresowań. W zagospodarowywaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenów wiejskich. angażuje się i uczestniczy Stowarzyszenie Gminna Rada Kobiet.

Przedstawione w powyższej strategii projekty mają na uwadze eliminowanie przyczyn istniejących patologii i problemów społecznych.

Wcześniej zastosowana profilaktyka poprzez realizację programów, jakie zamierzamy wdrażać, ma na celu konkretne przeciwdziałania, które są bardziej opłacalne niż usuwanie zaistniałych skutków. Lata praktyki oraz obserwacje wyraźnie dowodzą, iż tego typu działalność ma swoje dobre strony, dlatego też biorąc pod uwagę potrzeby naszego środowiska chcemy wyjść naprzeciw poprzez realizację wytyczonych zadań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem otwartym. W przyszłości mogą pojawić się dokumenty, strategie i programy uzupełniające będące niejako rozszerzeniem obecnej Strategii. Np. szczegółowe programy dot. rozwiązywania problemów mieszkaniowych, oświatowych, związanych z ochroną zdrowia itp.

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Nakłady	Źródła danych
1	2	3	4	5	6
I	Pomoc osobom i rodzinom w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych	Rozpoznawanie przyczyn problemu rodziny, sytuacji poszczególnych jej członków i postawienie diagnozy w celu pracy z rodziną i konstruowania planu pomocy Prowadzenie poradnictwa, udzielanie wskazówek, informacji i pomocy przy załatwianiu trudnych dla klientów spraw Prowadzenie pracy socjalnej, polegającej na wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu działaniu	na bieżąco na bieżąco na bieżąco	Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej
	w zakresie: 1. przeciwdziałania ubóstwu	zabezpieczenie środków finansowych na zasiłki z zadań własnych i zleconych pomoc finansowa na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb bytowych w tym: kup leków, opału, żywności współpraca partnerska z podmiotami w sferze socjalnej: urzędami i instytucjami, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, kościołem, oświatą, służbą zdrowia i innymi zajmującymi się sprawami rodziny	wg planu w miarę potrzeb na bieżąco na bieżąco	Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Nakłady	Źródła danych
1	2	3	4	5	6
	2. minimalizacji skutków bezrobocia	<p>4. typowanie osób i rodzin do pomocy w formie paczek żywnościowych, organizowanej przez PCK i stowarzyszenie „Caritas”</p> <p>5. nieodpłatne przekazanie żywności z zapasów Agencji Rynku Rolnego na rzecz osób ubogich przez PCK, Caritas</p> <p>1. systematyczna współpraca w Powiatowym Urzędzie Pracy w zakresie pozyskiwania informacji o rynku pracy, szkoleniach, kursach, możliwości zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, zatrudnienia za granicą</p> <p>2. systematyczne monitorowanie rynku pracy w środkach masowego przekazu (mediach) i udzielanie informacji osobom zainteresowanym (informacja w znalezieniu pracy)</p> <p>3. organizowanie robót publicznych we współpracy z Urzędem Miejskim, PUP dla członków bezrobotnych z rodzin wielodzietnych i niepełnych oraz osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem</p> <p>4. pomoc finansowa osobom bezrobotnym na podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz na zaspokojenie ich najpilniejszych potrzeb bytowych</p> <p>5. staże absolwenckie oraz prace interwencyjne organizowane przez zakłady pracy znajdujące się na terenie gminy</p>	<p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Nakłady	Źródła danych
1	2	3	4	5	6
	3. przeciwdziałania bezdomności	<p>1. praca socjalna w postaci: pomocy w uzyskiwaniu dodatku mieszkaniowego, motywowania do zamiany mieszkania, pomoc w uzyskaniu tytułu prawnego do lokalu, zwłaszcza osobom bezdomnym</p> <p>2. pomoc finansowa dla rodzin i osób na pokrycie bieżących wydatków mieszkaniowych</p> <p>3. prowadzenie ewidencji osób bezdomnych korzystających z różnych form schronienia</p> <p>4. pomoc finansowa i rzeczowa dla osób bezdomnych</p> <p>5. pomoc w umieszczeniu w domach pomocy społecznej, schroniskach dla bezdomnych, udzielanie pomocy prawnej w załatwianiu spraw życiowych</p> <p>6. współpraca z organizacjami prowadzącymi miejsca schronienia w zakresie: noclegu, wyżywienia, odzieży, środków higieny osobistej</p>	<p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p>
	4. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<p>1. pomoc w formie poradnictwa rodzinnego, psychologicznego, prawnego i pedagogicznego we współpracy z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną, sądem, kuratorami zawodowymi, policją</p> <p>2. praca socjalna w tym interwencje wspólnie z psychologiem, pedagogiem, kuratorem sądowym, policją</p>	<p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Policja</p>

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Nakłady	Źródła danych
1	2	3	4	5	6
II	Wyrównywanie szans dzieciom z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej	<p>3. współpraca z organizacjami udzielającymi schronienia ofiarom przemocy</p> <p>4. kierowanie ofiar przemocy do Ośrodków Interwencji Kryzysowej, Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego</p> <p>5. systematyczna współpraca z Policją- realizowanie programu „Niebieska Linia”</p> <p>6. tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych</p> <p>1. dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach opiekuńczo- wychowawczych z programu „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania”</p> <p>2. współudział w organizacji wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci - Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>3. pomoc finansowa na zakup art. szkolnych</p> <p>4. dożywianie dzieci i młodzieży uczestników świetlicy opiekuńczo – wychowawczej przy szkole podstawowej</p> <p>5. organizacja imprez okolicznościowych dla dzieci i młodzieży- współpraca z ZHP, Gminną Radą Kobiet, Grodkowskim Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół</p>	<p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>od stycznia 2011r zadanie w realizacji</p> <p>przez cały rok szkolny</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>wrzesień</p> <p>na bieżąco</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy</p> <p>Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Nakłady	Źródła danych
1	2	3	4	5	6
III	Wspomaganie osób niepełnosprawnych	<p>1. systematyczne przekazywanie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom informacji nt. aktualnych przepisów ich dotyczących, odpisów podatkowych, ustalania stopnia niepełnosprawności, możliwości dofinansowania ze środków PFRON</p> <p>2. stała współpraca w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, służbą zdrowia, stowarzyszeniami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych</p> <p>3. opiniowanie wniosków do Fundacji Dobroczyńnych o pomoc finansową na rehabilitację, sprzęt rehabilitacyjny, leczenie</p> <p>4. współudział w organizacji imprez integracyjnych dla osób niepełnosprawnych wspólnie z organizacjami pozarządowymi</p> <p>5. współudział w organizacji turnusu rehabilitacyjnego przez Grodkowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół</p> <p>6. organizacja spotkań grupy samopomocowej dla rodzin, których członkami są osoby niepełnosprawne</p> <p>7. świadczenie usług specjalistycznych dzieciom i dorosłym w zakresie rehabilitacji leczniczej</p> <p>8. utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy przy współudziale samorządu i Grodkowskiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół</p>	<p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco cały rok</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>cały rok</p> <p>cały rok</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Grodkowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół</p>

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Nakłady	Źródła danych
1	2	3	4	5	6
IV	Wspomaganie osób starszych	<p>9. Rozwijanie wolontariatu, zwłaszcza wśród młodzieży i osób biernych zawodowo, chętnych do niesienia pomocy osobom niepełnosprawnym- szerokie propagowanie tej idei poprzez organizacje młodzieżowe, szkoły, lokalne media, organizacje pozarządowe</p> <p>1. tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania w środowisku poprzez zwiększeniu godzin, zapewnienie usług opiekuńczych- pomocy osób drugich przy wykonywaniu czynności życiowych i domowych, wspieranie psychiczne, podtrzymywanie więzi rodzinnych</p> <p>2. współpraca z Caritas przy organizacji Wigilii dla osób starszych i samotnych</p> <p>3. pomoc finansowa i w naturze na zakup opału, leków dla osób o niskim dochodzie</p> <p>4. realizowanie akcji „Zima”- mającej na celu ochronę osób starszych, niezaradnych, samotnych przed negatywnymi skutkami zimy- współpraca w tym zakresie ze służbami porządkowymi, administratorami budynków, najbliższym otoczeniem</p> <p>5. Pomoc finansowa dla kombatantów – opiniowanie i kompletowanie wniosków</p>	<p>w miarę potrzeb</p> <p>cały rok</p> <p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p>
V	Minimalizowanie strat osobom poszkodowanym w wyniku zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych lub ekologicznych	<p>1. pomoc finansowa osobom poszkodowanym w wyniku zdarzeń losowych (pożar)</p> <p>2. wypłata rekompensat rolnikom ponoszącym straty w wyniku anomalii pogodowych (susza, powódź)</p>	<p>w miarę potrzeb</p> <p>w miarę potrzeb</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p>

Lp.	Zadania do realizacji	Sposób realizacji	Termin realizacji	Nakłady	Źródła danych
1	2	3	4	5	6
VI	Podnoszenie poziomu jakości pracy pracowników pomocy społecznej, doskonalenie warsztatu pracy	<p>1. udział pracowników w szkoleniach, seminariach, kursach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Urząd Wojewódzki i inne instytucje, mający na celu podnoszenie kwalifikacji i poszerzenie wiedzy niezbędnej do prawidłowego wykonywania pracy</p> <p>2. samokształcenie poprzez korzystanie z dostępnych czasopism, literatury fachowej</p> <p>3. rozbudowa bazy informatycznej i bieżące wprowadzanie do niej danych w ramach zintegrowanego systemu informatycznego, korzystanie z Internetu, jako źródła wiedzy zawodowej</p> <p>4. zapewnienie samochodu służbowego na pilne interwencje np. przewóz dziecka do placówki w nagłym wypadku.</p> <p>1. Sporządzanie informacji, sprawozdań z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej</p> <p>2. opracowywanie bilansu potrzeb i planów środków finansowych na realizację zadań na każdy rok budżetowy</p>	<p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco</p> <p>na bieżąco i w miarę potrzeb</p> <p>miarę potrzeb</p> <p>zgodnie z harmonogramem</p> <p>zgodnie z harmonogramem</p>	Ośrodek Pomocy Społecznej Budżet Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej